

blir den — —» og «skutt blir den — —» toner det for ørene på en når en legger fra seg den kongelige proposisjon.

Og — NB! — denne gang er det ikke en øverstbefalende hærfører som midt under rykende krigshandlinger finner å måtte ta drastiske skritt for å verne sine tropper mot folkerettsstridige anslag fra fiendens side. Nei — det er landets justisminister som har funnet det passende å sjokkere sine fredsinnstilte landsmenn med et program der det blir lovet dem effektiv, ofentlig bistand til å bli ekspedert ut av livet eller til på ubestemt tid å bli anbrakt i departementsstyrte konsentrasjonsleirer, og — det endog uten hensyn til om landet måtte være i krig eller ikke.

Programmet er løfterikt. Like- til og kjapt skal det gå. Vær så god, mine damer og herrer, ta plass! Sett stoppeklokken igang! 48 timer! Pang! Vær så god neste! Ikke noen sentimental unnfalighet der i gården, nei. Den der metoden med å «spa

gjelder de mere spesielle tiltalepunkter.

Når det gjelder riksadvokatens generelle utredninger, så er det likeså innlysende at det også her dreier seg om et direkte partsinnlegg. Var det ikke snart en tanke at man fant en holdbar vei ut av uføret? Det har jo gang på gang vært dokumentert at en rekke av dem som hittil har holdt avgjørelsene i sine hender, i virkeligheten har vært ugilde — om ikke alltid etter straffeprosessloven så dog etter alminnelige menneskelige betraktninger. — Vile det ikke da være på tide at også de norske myndigheter i sin egen interesse søkte en avgjørelse av de mange tvils- og tvistespsørsmål for en nøytral instans, bestående av folkeretts-ekspertter fra land som ikke selv har deltatt i det siste 10-års-internasjonale spetakkel? Et nøytralt forum for hvilket begge parter kunne legge fram sitt materiale i full utstrekning?

At man i all evighet blir sittende å terpe på sitt «nei» når motparten sier «ja», bringer jo ikke noen løsning.

En nøytral instans vil ha forutsetninger for å kunne gi et resultat — forutsatt man går fram med full åpenhet og vilje til å søke sannheten. En del utgifter vil det selvsagt føre med seg. Men de pengene tror jeg man skal komme til å erkjenne vil være vel anvendt.

Helge Grønstad.

son Herr Gundersen. Det er vist ingen tvil om det. Men så er han også snart temmelig alene om å synes det. Etter et par ukers nokså forståelig bevissthetstap har den samle presse stemt opp i et unisont protestkor, og fra den vitenskapelige og kunstneriske fronten øses det daglig i stigende tempo hånende og bitre ord ut over de Gundersenske anslag. Det har vist seg — heldigvis — at den virkelige norske rettsfølelsen har ligget dypere forankret i folkets bevissthet enn hva statsråd Gundersen og hans håndlangere hadde trodd. Så lenge kan en nemlig tukle med og trække på «folket si rettskjensle» at den en vakker dag reagerer med et veritabelt eksplosivt utbrudd.

Det er nettopp et slikt utbrudd De står overfor, herr Gundersen! Hitinntil har De seilt i medvind — framkalt av situasjonens brokethet og folks godtroenhet. — Deres storseil har vært det makabre «rettsoppgjøret med landsvikerne». I dag er det seilet blitt temmelig flerret — De tenkte for sent på å reve — og nå har De atpå til mistet roret! Det begynner å bli mer og mer merkbart hvordan den seilassen vil komme til å ende. Om ikke så lenge har De bare dragsuget omkring Dem, og da spørs det om fader Gerhardsen har krefter nok til å holde Dem oppe. Det er nemlig noe som heter å slippe taket i andre for å berge seg sjøl. Under alle omstendigheter: «Skutt blir den — —» var et program som førte til påstand om dødsstraff for general Falkenhorst. Nedprojisert i forhold til den hjemlige situasjon og personens betydning, skulle dette i det foreliggende tilfelle svare til en påstand om at justisministeren snarest tillates å vende tilbake til det privatliv som han for sin egen og samfunnets skyld aldri burde ha forlatt.

General Falkenhorst slapp for dødsdom, men dommen ble fellende og den ble streng. Det er å håpe at dommen blir streng og fellende også i dette tilfelle.

Det kan nok være snodig å leke seg litt med «folket si rettskjensle», men en skal helst ikke tirre den.

Det er dette siste statsråd Gundersen må svare for nå.

Helge Grønstad.

Derfor!

«Hvor var kommunistene fra 1. september 1939 (eller fra 9. april 1940) til 25. juni 1941?

Svaret er klart og utvetydig: de stod på Hitlers side mot England og resten av Europa», skriver

most elementære næringsmidler til livets opphold, men fangeleirens funksjonærer levde i ufor-skammet overflod og ødselhet, i sus og dus, ser bildet noe anderledes ut enn det framgår av sitat fra «St. meld. nr. 64». Ofrene for denne «gjenreiseing av rettsstaten» kan ikke være med å skjule sannheten om forholdene — av hensyn til motstandernes «prestisje». Sannheten vil komme til folkets kunnskap etter hvert som tiden går.

Jeg tror det kan passe godt å avslutte denne artikkel med å sitere litt av hva overlegen ved fengselssykehuset i Oslo, dr. Jon Leikvam, uttalte til Morgenbladet den 23. november.

Justisministeren og juristene

I «Arbeidernes leksikon», bind 6 (1934) finner vi følgende, som er skrevet av Axel Njå og Oscar Gundersen (den nåværende justisminister): «Rettsreglene er fremgått av samfunnets økonomiske og sosiale liv, som de på sin side virker tilbake på . . . . .

Reglene vil være i overensstemmelse med den herskende klassens interesser . . . . .

Foran enhver revolusjonær omveltning går en periode hvor den klasse som kjemper for sin frigjørelse, ideologisk river seg løs fra rettens bånd. Den utvikler sin egen rettsbevissthet i strid med den gamle, og etter sin seier omformer den rettsreglene i overensstemmelse med det nye syn . . . . .

De nye forhold har ofte møtt retten som en fremmed, fiendtlig makt, som har forsøkt å tvunge all virksomhet inn i gamle, dødsdømte former . . . . .

Rettsvitenskapen og juristene vil som regel utgjøre en konservativ garanti til forsvær for hendaende samfunnsformer . . . . .

Av norske jurister har særlig Ragnar Knoph forsøkt å formulere en samfunnsmessig og økonomisk begrunnet rettslære men han bygger helt på det borgerlige samfunn. På den annen side søker de reaksjonære jurister å møte vanskelighetene gjennom en utbygging av statsmakten og tilbakevenden til middelalderske samfunnsformer, slik som i det fascistiske Italia og det nasjonalsosialistiske Tyskland . . . . .

«Øieblikket». Er det derfor at kommunistene er de ivrigste til å rope korsfest, når det er tale om NS-folkene, som ble hjemme og den hele tid kjempet sin kamp for Norges fremtid?

se av dette stoff med en nitid kildeangivelse bringer han i dagboks form en lang rekke høyst interessante fakta fra okkupasjonstiden, særlig når det gjelder vårt lands polare interesser. Ved dette blir boken også et kilde-skrift av rang for dem, som engang skal skifte sol og vind mellom dem som rømte fra landet og dem som ble på post og ivaretok de norske interesser med alle eventualiteter for øye.

Vi sier derfor: Vis samhold ved å studere denne boken. Den er preget av videnskapsmannens grundighet og en sterk patriots indignasjon over all den hulhet og all den lumskheter som skjuler seg bak rettsoppgjøret.

Boken bestilles i «8. Mai»s ekspedisjon. Omgående levering.

St. St.

Demokratene

Fra Victor Mogens bok «Politikk og fornuft»

«Og Segerstedt! Her i landet er han i folks bevissthet blitt stående som typen på en god demokrat, som demokratiets kompromisløse forkjemper. Dette inntrykk er neppe helt adekvat. Han var i all fall ikke demokrat i den gjengse folkelige mening av ordet. Hans type var intelligensaristokraten. Hans aversjon mot Hitler var tydelig preget av aristokratens syn på plebeieren, oppkomsten med underklassemannens preg og kompleks. Han nærer ingen begeistring for massen, for demos. Da hadde «den sterke mann» som kunne tøyse og bruke massen, meget mer hans sympati. Hans beundring for Mussolini er velkjent, han tok endog Mussolinis parti i Matteotti-saken .

For ham var også Ivar Kreuger den sterke, ensomme mann, som han beundret, og mot praktisk talt hele den svenske presse gikk han inn for ham også etter hans selvmord. I en artikkel i 1933 tok han endog til orde for at det skulle være lovlig adgang til å avlive uheldredelig sinnssyke — en nazistisk praksis som vakte alminnelig forferdelse da den ble kjent. Selv spilte også Segerstedt rollen som den sterke, ensomme, utilnærmelige mann både i sjefsstolen i G.H. & S.T. og privat (det er kanskje galt å si, at han spilte rollen, det var sikkert hans natur å holde folk på en viss avstand). Men han var en glødende forkjemper for frihet og rettferd. Derfor var han også en motstander av Versailles-politikken og fordømte bl. a. sterkt Ruhr-aksjonen. Da Hitler, hvis hele fremtoning han følte som en «förolempning» truet friheten, var han på vakt, og jødeforfølgelsen opprørte hans rettferdighetsans og humanisme.

Selv Churchill var ikke fri for beundring for Hitler — men det er kanskje ikke så rart at den ene «sterke

kirke sendte til kristne i Vest-Europa med oppfordring til å underskrive Stockholmsappellen, og det er sendt til muhamedanerne i Egypt, Persia, Afganistan, Pakistan og Tyrkia. Ja, selv pilegrimreisene til Mekka utnyttes til russisk propaganda — og den tar særlig sikte på pilegrimene fra Nord-Afrika. Radioen tas også i bruk. Den «frie» Aserbeidsjan radio i Baku henvender seg forøvrig ikke bare til muhamedanerne, men har også ut-sendinger til de kurdiske seperatister og lover dem eget kongedømme under russisk beskyttelse. Her skal vi bemerke, at kurderne bor i traktene ved Mossul og Kirkuk, der hvor de store oljefelter ligger, og en opprørs-bevegelse blant dem passer derfor godt inn i Moskvias strategiske planer om marsj mot Middelhavet over Mossul. Dette er vidtfavnende perspektiver i den verden som var lovet oss uten frykt og nød av de store naivister Churchill og Roosevelt. Moskva smiler.

DET GAMLE ENGLAND

har mange bekymringer. Etter felt-marshall Jan Smuts død synes tidspunktet for Syd-Afrikas uttreden av Commonwealth å være rykket atskil-lig nærmere. Det nasjonale parti har nå oppnådd parlamentarisk flertall for opprettelsen av en republikk, men lederen, den gamle prest dr. Malan, er en mann uten for store personlige ambisjoner og den moderate fløy av partiet, som står bak ham, synes å være tilfreds med å omdanne Syd-Afrika til en republikk innenfor Commonwealth på samme måte som India er det. Og dette vil sannsynligvis bli gjennomført innenfor den nåværende parlaments levetid — to år. Når det er skjedd, akter dr. Malan å trekke seg tilbake, og man regner da med, at han vil gi plass for en mere ytterliggående nasjonalistisk premierminister i spissen for en nærmest fascistisk regjering, som vil få til oppgave å bryte båndene som knytter landet til Storbritannia og de andre dominions. Det neste blir så en sydatlantisk pakt, hvor Syd-Afrika vil spille samme rolle som USA i den nordatlantiske blokken. Slik er linjene trukket opp, og enten de anløpne europeiske demokratiske stater liker det eller ikke, må de i alle fall erkjenne at på denne måte vil Afrika få gode betingelser for å demme opp mot den kommunistiske innflytelse. Der er demokratiet ikke effektivt nok. Det må noe sterkere til.

mann» beundrer den annen. I 1938 skrev han bl. a. i et åpent brev til Hitler: «Hvis England skulle rammes av en nasjonal ulykke, som kunne sammenlignes med Tysklands ulykke i 1918 ville jeg be Gud sende oss en mann med samme kraft i viljen og tanken som De har.»

Hallo Oslo

Ungdom — 24 år — i fast stilling søker værelse i Oslo. Håper noen kan hjelpe meg. Bill. mrk. «Snarest nr. 397».

Hamar

Venner og bekjente vær meg behjelpelig med leilighet i eller utenfor byen. Bra hybel har også foreløpig interesse.

Arvid Kokkin

Arbeid og hus ønskes

Barnløst ektepar ønsker arbeide hvor hus kan skaffes. Har kystskipperskolen. Maskinkyndig. Bill. mrk. «Altmuligmann nr. 393».

Bekjentskap

Yngre, tidl. NS-mann i fast stilling, edruelig ordenskar, godt utseende, høyde 175 cm., skuffet, ønsker å bli kjent med snild, gjerne helt lys dame, ca. 20 til 30 år, ikke over 170 cm. høy. Foto som returneres. Diskresjon en æressak. Bill. mrk. «Bekjentskap nr. 398».

Menneskerettighetene

har jeg ennå ikke fått tilbake. Ønsker herved bekjentskap med en dame som heller ikke har fått det. Alder 30—40 år. Bill. mrk. «Førkrigspatriot 400».

Brevveksling

En forhenv. frontkjemper ønsker brevveksle med en ung dame. Bill. mrk. «16. februar nr. 391».

Kontorarbeide ønskes.

Bokholder- eller sekretærstilling ønskes snarest. God utdanning og praksis. Bill. mrk. «Kontormann nr. 403».

Husholderske

får grei post hos kjøpmann i mindre by. Bill. mrk. «2 voksne nr. 402».

Gårdskar.

En dyktig kar får plass straks. Gårdsbruk og grønnsaksdrift. Attester med lønnsforlangende sendes

Olaf Bergflødt, Nordre Renskaug, Lier.

Kjøp min lille diktsamling «Hva jeg engang skrev»

Send kr. 2.00 pr. postanv. så blir den sendt portofritt. Ejarne Pettersen, Hovenga, Porsgrunn

Nordmørspostens Trykkeri